

ASPAN TIETOPALVELUN UUTISKATSAUS

8/2009

ASPAn tietopalvelun uutiskatsaukseen on kerätty ajankohtaista tietoa erityisryhmien asumiseen liittyen. Katsaus sisältää mm. tietoa uusimmista viranomaisten linjauksista, ajankohtaista tutkimus- ja tilastotietoa ja katsauksen mediassa esillä olleisiin aiheisiin. Ilmoitustaululle on koottu tietoa tulevista seminaareista ja koulutuksista. Uutiskatsauksen on koonnut suunnittelija Saara Kanula. Palautetta ja kommentteja uutiskatsauksesta voi lähettää osoitteella tietopalvelu(at)aspa.fi. Seuraava uutiskatsaus ilmestyy tammikuussa.

Sisältö

1 Viranomaisten linjauksia.....	4
Sata-komitealta useita ehdotuksia sosiaaliturvan uudistamiseksi	4
Asuntorakentamisen elvytys on toiminut hyvin	4
Palkkatukityöllistämiseen uudet säännöt.....	4
Vammaisetuuksia aletaan maksaa myös pitkäaikaisessa laitoshoidossa oleville.....	5
Kiinteistöalalle uusi energiatehokkuussopimus	5
Vammaispoliittinen ohjelmatyö etenee	5
Kunnat ja kilpailuneutraliteetti hanke asetettu.....	6
Uusi asunto-osakeyhtiö tulossa voimaan heinäkuussa 2010	6
2 Tilastoiden ja tutkien – ajankohtaista tutkimus- ja tilastotietoa	6
Sosiaalipalvelualan yritysten liikevaihto kasvoi jälleen yli 20 prosenttia	6
OECD:n selvitys: Suomella parantamisen varaa mielenterveyspalveluissa.....	7
Paloturvallisuusselvitys täsmentää kuvaa ryhmämuotoisten asumisyksiköiden paloturvallisuudesta	7
5 Luettavaksi – tietopalvelun suosittelemaa kirjallisuutta.....	8
Tulevaisuus on saavutettava.....	8
Kunta- ja palvelurakennemuutosten toteutuminen.....	8
Selkokielen käsikirja.....	9
Selkokieli ja vuorovaikutus	9
Päätön juttu	9
Käpytikka-talo – Kehitysvammaisten nuorten urbaani asumisyhteisö.....	10
Opas vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustamiseen rautateillä.....	10
6 Mediasta poimittua	10
Manninen jatkaa RAY:n johdossa	10
RAY:n tukipotti laihtui noin 30 miljoonalla	11
Kunnat etsivät uusia palveluratkaisuja	11
RAY:n nettipelipaletti tarjolle elokuussa	11
Akava vaatii kuntia kuriin.....	12
Kehitysvammaisten palveluissa puutteita	12
Taantuma uhkaa vaikeuttaa psykiatriseen hoitoon pääsyä	12
7 Muuta ajankohtaista	13
Pekka Sauri: Mielenterveyslain kokonaisuudistusta kiirehdittävä	13
Vammaisjärjestöt keräävät suurimman RAY-potin ensi vuonna	13
Asiakas on unohtua sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisessä	13
Tikaksen selkosivut julkaistu.....	14

PATIO-portaalista tietoa kansalaisten peruspalveluista	14
8 Ilmoitustaulu – tulevia seminaareja, koulutuksia ja tapahtumia	15
Itsemääräämisoikeus ja sen rajat – työseminaari	15
Mieli 2010 – Kansalliset mielenterveyspäivät	15

1 VIRANOMAISTEN LINJAUKSIA

Sata-komitealta useita ehdotuksia sosiaaliturvan uudistamiseksi

Sata-komitean loppumietinnön ehdotukset liittyvät perusturvan ja ansioturvan parantamiseen, työllisyyden edistämiseen, sosiaaliturvan selkeyttämiseen ja byrokraloukkujen vähentämiseen. Komitean loppumietinnössä on yli 50 ehdotusta sosiaaliturvan riittävyden, kannustavuuden, selkeyttämisen ja kestävyden parantamiseksi. Loppumietintö luovutettiin 18. joulukuuta sosiaali- ja terveysministeri **Liisa Hyssälälle**.

Komitean peruslinjaukset julkistettiin viime tammikuussa. Komiteassa jo aiemmin käsitellyistä ja toteutettavaksi päätetyistä toimenpide-ehdotuksista suurin osa on jo toteutumassa. Lisäksi komitean työn yhteydessä työmarkkinajärjestöt sopivat niin sanotun sosiaaliturvan yhteydessä lukuisista ehdotuksista koskien muun muassa työttömyysturvaa, eläkkeitä ja vuorotteluvapaata.

Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote 18.12.2009:

<http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/view/1478887#fi>

Asuntorakentamisen elvytys on toiminut hyvin

Hallituksen elvytystoimien ansiosta uusien asuntojen rakentaminen on pysynyt tänä vuonna lähes viime vuoden tasolla. Valtion tukema asuntorakentaminen on määrällisesti korvannut vapaarahoitteen asuntorakentamisen romahduksen lähes kokonaan. Valtion tuella rakennettavat asunnot sijoittuivat pääosin suurimpiin kasvukeskuksiin, etenkin Helsingin seudulle. Asuntorakentamisen kustannustaso pysyi myös hyvin kurissa. Suurimman haasteen kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon toteuttamiselle asettaa tonttien saatavuus.

Ympäristöministeriö asetti 15.6.2009 ympäristöministeriön, valtiovarainministeriön ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ARAn työryhmän selvittämään valtion asuntorakentamisen elvytystoimien vaikutusta asuntorakentamisen kustannustasoon. Työryhmä luovutti loppuraportin työstään asuntoministeri Jan Vapaavuorelle 17.12.2009.

Ympäristöministeriön tiedote 17.12.2009:

<http://www.valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=281101>

Palkkatukityöllistämiseen uudet säännöt

Hallitus esittää, että julkisesta työvoimapaikasta annettua lakia ja eräitä muita lakeja muutetaan. Suurimmat muutokset koskisivat järjestöjen ja säästöiden palkkatukityöllistämistä, työssäkäyntialuetta ja työllistymissuunnitelmaa. Esitys annetaan eduskunnalle tasavallan presidentin esittelyssä 22.12.2009.

Hallitus ehdottaa, että palkkatuki myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle joko yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen säännösten mukaisena tukena tai de minimis-tukena. Starttiraha ehdotetaan myönnettäväksi de minimis -tukena. Ehdotuksella täytetään EU:n valtioneuvoston päätökset.

Suurin osa järjestöistä saa myös tulevaisuudessa palkkatukea pääsääntöisesti kuten ennenkin. Valtaosa järjestöistä ei harjoita elinkeinotoimintaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön Tiedote 17.12.2009:

<http://www.valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?toid=2213&c=0&moid=2208&oid=280690>

Vammaisetuksia aletaan maksaa myös pitkäaikaisessa laitoshoidossa oleville

Vammaisetuksia maksetaan vuoden 2010 alusta lähtien myös niille, joiden hoitajakso julkisessa hoitolaitoksessa kestää yli kolme kuukautta. Maksettavia etuuksia ovat vammaistuki, eläkettä saavien hoitotuki sekä ruokavaliokorvaus. Lakimuutoksen tavoitteena on poistaa avo- ja laitoshoidon välistä rajanvetoa. Jatkossa henkilöllä on oikeus etuuksiin riippumatta siitä, onko hän avo- vai laitoshoidossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote 10.12.2009:

<http://www.valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=279813>

Kiinteistöalalle uusi energiatehokkuussopimus

Kiinteistöalan energiatehokkuussopimuksen (2010–2016) tarkoituksena on vähentää rakennusten energian kulutusta ja päästöjä. Puitesopimuksen allekirjoittivat ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry. Vuoden 2010 alusta astuu voimaan myös vuokra-asunto-yhteisöjen toimenpideohjelma, johon sitoutuu ensivaiheessa yhdeksän toimijaa.

Energiatehokkuussopimuksessa ministeriöt ja ammattimaiset kiinteistönomistajat sitoutuvat yhteisiin tavoitteisiin ja toimiin energiatehokkuuden edistämiseksi. Ensimmäinen kiinteistöalan energiatehokkuussopimukseen liittyvä toimenpideohjelma on tehty vuokra-asuntoyhteisöille. Siihen ovat liittyneet Asuntosäätiö, Espoonkruunu, Helsingin kaupungin asuinkiinteistöyhtiöt, Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö HOAS, Mikalo Oy, SATO, Suomen Asumisoikeus, VAV ja VVO. Seuraavaksi selvitetään mahdollisuutta kehittää toimenpideohjelma toimitiloille.

YM:n, TEM:n ja RAKLI:n tiedote 10.12.2009:

<http://www.valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=279764>

Vammaispoliittinen ohjelmatyö etenee

Vammaisten ihmisten oman tahdon ja mielipiteen kunnioittaminen, yksilöllisyys ja valinnanvapaus ovat nykyaikaisen vammaispolitiikan kulmakiviä. Vammaispoliittista ohjelmaa valmistellaan parhaillaan. Ohjelma näyttää vammaispolitiikan laajuuden ja monimuotoisuuden sekä jäsentää eri hallinnonalojen vammaispoliittisia toimintoja. Nyt käydään kuulemiskierroksia, joista valtakunnallinen tilaisuus järjestettiin 3.12.2009 Helsingissä. Kevään kuulemistilaisuudet ovat 25.1. Turussa ja 22.2. Seinäjoella. Vammaispoliittisen ohjelman on tarkoitus valmistua alkuvuonna 2010.

Lue VAMPO:n luonnos: http://www.vane.to/VAMPO_raportti_16.11.%202009.pdf

Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote 3.12.2009:

<http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/view/1476397#fi>

Kunnat ja kilpailuneutraliteetti hanke asetettu

Hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi on asettanut kunnat ja kilpailuneutraliteetti -hankkeen kartoittamaan tarpeellisia lainsäädäntömuutoksia, joilla turvataan kilpailuneutraliteetin toteutuminen kuntien toimissa markkinoilla. Työryhmän toimikausi on 20.11.2009-31.5.2010.

Työryhmän tehtävänä on tehdä ehdotukset kuntalain ja tarvittaessa muun lainsäädännön muuttamiseksi Destia-tapauksen sekä JULKI-työryhmän linjauksien pohjalta. Lisäksi työryhmän tehtävänä on selvittää ja tehdä mahdolliset ehdotukset siitä, että millä perusteella kunta voi antaa palveluntuottajalle julkisen palvelun velvoitteen eli selvittää ns. SGEI-palvelujen pelisääntöjä.

SGEI-palveluilla tarkoitetaan yleishyödyllisiä palveluja, joiden saatavuuden turvaaminen katsotaan yhteiskunnallisesti niin tärkeäksi, että viranomaisen voi asettaa palveluntuottajalle julkisen palvelun velvoitteen. Valtion puolella on kartoitettu SGEI-palveluja, mutta kuntasektorilla ei ole tehty selvitystä, millä edellytyksellä kunnat voivat asettaa julkisen palvelun velvoitteen.

Valtiovarainministeriö 1.12.2009:

<http://www.valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=278663>

Uusi asunto-osakeyhtiö tulossa voimaan heinäkuussa 2010

Hallituksen esitys uudeksi asunto-osakeyhtiölainsäädännöksi annettiin eduskunnalle 27. maaliskuuta 2009. Uusi laki ottaa huomioon taloyhtiöiden ja osakkaiden muuttuneet tarpeet. Lain tarkoituksena on lisätä asunto-osakeyhtiömuotoisen asumisen turvallisuutta ja tehokkuutta sekä kannustaa myös osakkaita pitämään huolta huoneistoistaan. Laissa määrätään nykyistä selvemmin yhteisen päätöksenteon ja osakkeenomistajan itsemääräämisoikeuden sekä yhtiön ja osakkeenomistajan vastuun rajat. Selvennykset koskevat erityisesti kunnossapitovastuun jakautumista yhtiön ja osakkeenomistajan kesken, osakkeenomistajan muutostöitä, yhtiön päätöksentekoa kunnossapidosta ja muutostyöstä.

[Lisätietoa uudesta asunto-osakeyhtiölaista](#) (Oikeusministeriö)

Edilex-uutiset 24.11.2009

2 TILASTOIDEN JA TUTKIEN – AJANKOHTAISTA TUTKIMUS- JA TILASTOTIETOA

Sosiaalipalvelualan yritysten liikevaihto kasvoi jälleen yli 20 prosenttia

Vuonna 2008 sosiaalipalvelualan yrityssektori kasvatti liikevaihtoaan peräti 23 prosenttia. Liikevaihto kipusi lähes 1,1 miljardiin euroon edellisvuoden 891 miljoonasta eurosta. Koko sosiaalipalvelujen tuotos kasvoi vuodessa yli 10 prosenttia, josta yritysten ja järjestöjen osuus oli jo noin 30 prosenttia. Sosiaalipalveluiden yrityssektorin kehitystä käsittelevä työ- ja elinkeinoministeriön Toimialapalvelun

sosiaalipalveluiden toimialaraportti julkaistiin 10.12.2009 Hyvinvointialan kehittämisseminaarissa Turussa.

Raportti on maksutta saatavilla osoitteessa: www.toimialaraportit.fi

Lähde: Työ- ja elinkeinokeskuksen tiedote 10.12.2009

OECD:n selvitys: Suomella parantamisen varaa mielenterveyspalveluissa

Tuoreen OECD:n selvityksen mukaan mielenterveyspalvelut toimivat Suomessa huominkin, kuin monessa muussa maassa. Suomessa hoitajakson päättänyt potilas palaa psykiatriseen sairaalaan uudestaan 30 päivän kuluessa useammin kuin missään muussa OECD-maassa. Paluuprosentit sairaalaan ovat korkeita myös muissa Pohjoismaissa. Osittain tämä voi selittyä tilastoinnin eroavaisuuksilla.

Erikoissairaanhoidon, rintasyöpien seulonta ja pienten lasten rokotukset ovat puolestaan Suomessa hoidettu keskimääräistä paremmin.

OECD:n julkaisemassa Health at a Glance -terveysraportissa vertaillaan kahden vuoden välein 30 maan terveyspalvelujärjestelmää muun muassa laadun näkökulmasta.

Lue OECD:n selvitys osoitteesta: <http://www.oecd.org/dataoecd/55/2/44117530.pdf>

Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote 8.12.2009:

<http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/view/1477433#fi>

Paloturvallisuusselvitys täsmentää kuvaa ryhmämuotoisten asumisyksiköiden paloturvallisuudesta

Hoitolaitosten ja erityisryhmien asumisyksiköiden paloturvallisuusselvityksessä kartoitettiin vanhusten, vammaisten, päihdeongelmaisten sekä mielenterveyskuntoutujien ryhmämuotoisten asumisyksiköiden paloturvallisuutta. Lisäksi tarkasteltiin lastensuojelun toimipaikkojen sekä yli 55 vuotiaiden asumisen paloturvallisuutta 10 suurimmassa kaupungissa. Hankkeessa toteutettuun kyselyyn vastasi 1853 hoitolaitosta tai erityisryhmien ryhmämuotoisten asumisyksikön toimipaikkaa. Tästä joukosta automaattisia sammutuslaitteistoja oli 528 kohteessa. Lisäksi 51 muuta toimipaikkaa ilmoitti omaavansa automaattinen sammutuslaitteiston. Näiden tietojen perusteella yhteensä noin 30 % toimipaikoista on automaattinen sammutuslaitteisto.

Kyselyn tulosten perusteella kaikki erityisryhmät eivät ole tasavertaisia toimintakyvyn määrittelyn suhteen. Erot turvallisuusselvitysten lopputulosten määrissä toimialoittain osoittavat, että asukkaiden toimintakyky määritellään pitkälti fyysisen toimintakyvyn mukaan.

Mielenterveyskuntoutujien ja päihdeongelmaisten asumispalveluissa turvallisuusselvityksessä päädytään automaattisen sammutuslaitteiston asentamiseen selvästi harvemmin kuin vanhustenhuollossa tai kehitysvammaisten asumisessa. Riittävän paloturvallisuustason ja sen myötä automaattisen sammutuslaitteiston tarpeen määrittelyssä on lisäksi eroja alueittain.

Selvitys tehtiin ajalla 19.12.2008–30.9.2009. Selvityksen teki Asumispalvelusäätiö ASPA ja hankkeen projektivastaavana toimi Katriina Lehtovaara. Hanke toteutettiin ministeriöiden ja Palosuojelurahaston rahoituksella.

Lue selvitys osoitteesta: <http://www.intermin.fi/julkaisu/302009>

Sisäasianministeriön tiedote 26.11.2009:

<http://www.intermin.fi/intermin/bulletin.nsf/PFBD/FCDFDCD3CC09246FC225767A003D84C9?opendocument>

5 LUETTAVAKSI – TIETOPALVELUN SUOSITTELEMAA KIRJALLISUUTTA

Tulevaisuus on saavutettava

Päivi Tahkokallio (toim.)

THL, Teema 2009

Suomen Design for All -verkosto ja sen koordinaattori Stakes järjestivät syksyn 2008 aikana viisi temaattista Design for All -tiistaita. Dfa-tiistaisarjalla haluttiin päivittää missä esteettömyyden ja saavutettavuuden kanssa ollaan Suomessa menossa ja sarjan päätteksi katsoa, mihin haasteisiin pitäisi seuraavaksi tarttua.

Dfa-tiistait 2008 -kirjassa, saat luettavaksesi Dfa-tiistaihin osallistuneiden asiantuntijoiden puheenvuoroja. Mukana on mainio osa syksyn 2008 tiistaisarjassa olleista asiantuntijoista. He ovat kelpo joukko tutkijoita, yrityksessä toimivia suunnitteluammattilaisia, asiantuntijaorganisaation johtoa tai julkisen organisaation johtoa. Heillä kaikilla on hyvinkin lukemisen arvoisesta kehittämisestä.

Kirjan voi tilata osoitteesta:

<http://80.248.163.23/suoramyynti/servlets/SaleSiteServlet?action=select&siteId=THL&ISBN=9789522451729>

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen toteutuminen: Kuntakysely sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta

Kokko, Simo (ym.) (toim.)

THL:n raportti 36/2009

Suomen kunnat, ja erityisesti alle 20 000 asukkaan kunnat, ovat joutuneet ratkaisemaan perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluiden järjestämisen ja tuottamisen rakenteet Kunta- ja palvelurakennemuutoksen puitelain mukaisesti. Kuntien tuli raportoida viimeistään vuonna 2013 toteutuvat ratkaisunsa valtiolle. Tässä raportoidaan sosiaali- ja terveyspalveluihin painottunut tarkentava kysely keväältä 2009.

Kyselyssä selvitettiin, millaisia ratkaisuja kunnat tekevät saavuttaakseen 20 000 asukkaan väestöpohjan, sekä sitä, miten puitelaissa esitetyt yleiset tavoitteet toteutuvat sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisessä. Perusterveydenhuollon ja siihen läheisesti liittyvien sosiaalipalvelujen järjestämisvastuu

tulee olemaan noin 120 kunnallisella toimijalla. Puolet näistä on kuntia, puolet usean kunnan muodostamia yhteistoiminta-alueita. Yhteistoiminta-alueisiin kuuluvissa kunnissa asuu 42 % suomalaisista. Väestöstä 67 % asuu kunnissa tai yhteistoiminta-alueilla, joissa perusterveydenhuollon ja koko sosiaalitoimen hallinto on yhdistetty. Muissa kunnissa on oma sosiaalitoimi, vaikka osa sosiaalipalveluista kuuluu yhteistoiminta-alueen vastuulle.

Raportin voi tilata osoitteesta:

<http://80.248.163.23/suoramyynti/servlets/SaleSiteServlet?action=select&siteId=THL&ISBN=9789522451729>

Selkokielen käsikirja

Hannu Virtanen

Oppimateriaalikeskus Opike/KVL, 2009

Selkokielen käsikirja on ensimmäinen yleisesittely kaikesta siitä tiedosta, jota selkokielestä on kolmenkymmenen vuoden aikana kertynyt. Kirjassa mm. kerrotaan, miten teksti mukautetaan selkokieliformaan ja mitä kaikkea selkokielellä on julkaistu. Mukana on myös paljon uutta tietoa esimerkiksi selkokieleen kohdistetusta kritiikistä sekä selkojulkaisujen kuvituksesta ja taitosta.

Lisätietoja: <http://papunet.net/selkokeskus/teoriaa/selkokielen-kasikirja.html>

Selkokieli ja vuorovaikutus

Kartio, Johanna (toim.)

Opike 2009

Johanna Kartion toimittamaan Selkokieli ja vuorovaikutus -oppaaseen on koottu uusin tieto siitä, miten keskustella selkokielellä. Kirjassa mm. kerrotaan, millaisia periaatteita selkokielisessä vuorovaikutuksessa tulisi noudattaa ja miten puhetta voi mukauttaa helpommaksi ymmärtää.

Kirjasta on hyötyä kaikille, jotka työskentelevät selkokielen käyttäjien kanssa tai joiden läheiset tarvitsevat selkokieltä.

Lisätietoja: <http://papunet.net/selkokeskus/vuorovaikutus/vuorovaikutusopas.html>

Päätön juttu

Sirén, Kati ja Virtanen Tuija

Asumispalvelusätiö ASPA 2009

Päätön juttu kuvaa vuoden mittaisen teatterillisen prosessin vaiheita ja määränpäättäjä ASPA Palvelut Oy:n mielenterveyskuntoutusyksikössä Valkeakoskella syksystä 2008 kevääseen 2009. Prosessin osapuolina toimivat

Valkeakosken ASPA Palveluista ryhmä mielenterveyskuntoutujia ja heidän ohjaajansa Tuija Virtanen sekä Valkeakosken kaupunginteatterista ohjaaja Kati Sirén. Tarkoituksena on jakaa kokemuksellista tietoa poikkitaiteellisesta ja poikkiammatillisesta yhteistyöstä ja toimia sitä kautta kannustajana kaikille vastaavaan seikkailuun lähteville.

Kirjan sähköinen versio on luettavissa osoitteesta: www.aspa.fi/kehittaminen

Kirjan voi tilata ASPAn tietopalvelusta: tietopalvelu(at)aspa.fi

Käpytikka-talo – Kehitysvammaisten nuorten urbaani asumisyhteisö

Särssi, Pekka, Rönkä, Kimmo ja Sainio, Kirsten

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus 2009

Käpytikka-yhdistys on helsinkiläinen, kehitysvammaisten nuorten vanhempien v. 2003 perustama yhdistys, joka toteutti perheen nuorille kehitysvammaisille heidän itsenäistymistä, turvallista elämää ja integraation jatkumista tukevan asuinyhteisön. Käpytikka-talo valmistui vuonna 2009 Helsingin Arabianrantaan. Aktiivisen käyttäjäyhteisön organisoima lähes kuusivuotinen talohanke tuotti käytäntöön useita asumisen innovaatioita.

Tämän julkaisussa esitellyn Käpytikkan asumiskonseptin ja sen vaiheiden arvioinnin ja raportoinnin tarkoituksena on dokumentoida Käpytikka-talohankkeen vaiheet, jotta niitä voidaan hyödyntää muissa hankkeissa ja asumisen suunnittelussa, sekä edelleen kehittää käyttäjien osaamiseen, tarpeisiin ja asumisvalmennukseen perustuva asumiskonseptia.

[Lue raportti: Käpytikka-talo - Kehitysvammaisten nuorten urbaani asumisyhteisö \(pdf, \)](#)

Opas vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustamiseen rautateillä

VR on tehnyt liikuntavammaisten matkustajien käyttöön oppaan, joka esittelee yksityiskohtaisesti kaikki liikuntavammaisen matkustajan tarvitsemat palvelut.

Opas vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustamiseen rautateillä selvittää asemapalvelu- ja junapalvelut.

Opas on luettavissa osoitteesta:

<http://www.vr.fi/fin/pdf/yleinen/vammaispalveluesite.pdf>.

6 MEDIASTA POIMITTUA

Manninen jatkaa RAY:n johdossa

Helsingin Sanomat 17.12.2009

Valtioneuvosto päätti RAY:n hallituksen kokoonpanosta. Kansanedustaja Hannes Manninen (kesk.) jatkaa Raha-automaattiyhdistyksen johdossa seuraavat kolme vuotta. Varapuheenjohtajana toimii SDP:n

ohjelmajohtaja Juha Eskelinen ja muina jäseninä kansanedustajat Pertti Hemmilä (kok.) ja Janina Andersson (vihr.) sekä apulaisosastopäällikkö Olli Kerola, ylijohdaja Laura Yli-Vakkuri ja budjettipäällikkö Hannu Mäkinen. Manninen otti paikkansa yhdistyksen johdossa jo syksyllä, kun vaalirahasotkussa ryvettynyt Jukka Vihriälä (kesk.) jätti tehtävänsä.

RAY:n tukipotti lahtui noin 30 miljoonalla

Savon Sanomat 17.12.09

Taantuma kutisti Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) avustuspottia. Avustustoiminnan osastopäällikön Mika Pyykön mukaan jaettavaa on ensi vuodelle kymmenisen prosenttia eli 30 miljoonaa tätä vuotta vähemmän. Pyykön mukaan uusien projektien käynnistämiseksi on tiukka seula ja myös investointeja tuetaan ensi vuonna vähemmän. Tämän lisäksi RAY leikkaisi viitisen prosenttia kymmenen suurimman yleisavustuksen saajan tuesta. Tukidieetin syynä on, että ravintolapelit ja Casino ovat tuottaneet aiempaa vähemmän. Toisaalta valtiovalta edellyttää RAY:n siirtävän pelinsä myös nettiin ensi elokuuhun mennessä ja tämä tarkoittaa miljoonien investointeja. RAY esittää ensi vuodelle avustuksia yhteensä reilut 278 miljoonaa euroa. Lopullisen päätöksen avustuksista tekee valtioneuvosto alkuvuodesta. Suurin avustuspotti, 55 miljoonaa euroa, on tulossa vammaisjärjestöille. Tukea haki noin 1300 järjestöä, joista noin 800 olisi saamassa avustuksia.

Kunnat etsivät uusia palveluratkaisuja

Maaseudun tulevaisuus 9.12.2009

Kunta- ja palvelu-rakennemuutoksen suuri kysymys on, miten palvelut harvaan asutuilla alueilla ja pitkien etäisyyksien kunnissa turvataan. ”Ihmisten huoli nousee esille. Miten saadaan käytännön palveluja, kun kunnat ovat äärimmäisten talousvaikeuksien ja talouskriisien keskellä”, toteaa Kuntaliiton kehitysjohtaja Kaija Majoinen.

Kunnissa on lähdetty etsimään uusia ratkaisuja, joilla palvelut voidaan turvata. Työtä kannustetaan tekemään sektori- ja ammattirajat ylittäen. Kuntien palvelut ovat kolmen pilarin varassa. Rakenteelliset esteet on poistettava, toimintatapoja on uudistettava ja rahoituspohja on saatava kuntoon. Kunnat, valtio ja yhdistykset tekevät monissa hankkeissa yhteistyötä. Hyvät käytännöt on saatava leviämään alueelta toiselle. Uusia palvelumalleja kokoillaan jo joissakin kunnissa. Yksi esimerkki on Varkaudessa meneillään oleva kokeilu, jossa pitkäaikaistyöttömät kuljettavat kotipalvelun asiakkaille kaupakassin kotiin. Pudasjärvellä puolestaan postinkantaja kuljettaa vanhuksille kylmäaterian kotiin.

RAY:n nettipelaletti tarjolle elokuussa

Karjalainen 4.12.2009

Raha-automaattiyhdistys on luomassa yhtä maailman vastuullisimmista nettikasinoista. Raha-automaattiyhdistys (RAY) valmistelee nettipelitoiminnan aloittamista elokuussa. Tarjolle tulee paletti, joka sisältää muun muassa pokerin sekä kasinopelejä kuten ruletin ja blackjackin. RAY haluaa oman siivunsa pelaamisesta kiinnostuneiden rahoista kartuttamaan tuottojaan suomalaisen

yhteiskunnan tukeen. Tavoitteena on estää myös laitton ulkomainen tarjonta. Siihenkin kansalaisten käyttämät rahat halutaan jättää Suomeen.

Akava vaatii kuntia kuriin

Keskisuomalainen 24.11.2009

Korkeasti koulutettujen etujärjestö Akava vaatii valtiolta jämäkämpää otetta kuntien valvonnassa. Akavassa katsotaan, että kuntien palvelutasoa ei valvota riittävästi, minkä vuoksi kansalaisten peruspalvelut ovat mitä sattuu.

Akavan esimerkkejä laiminlyönneistä ovat opettajien ja sosiaalialan henkilöstön lomautukset, lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen puute ja vanhusten hoidon epäkohdat. Kunnat ovat rikkoneet myös toimeentulotuen, lastensuojelun ja vammaispalvelujen määräaikoja.

Akava vaatii, että palvelujen laadun vähimmäistasot on määriteltävä sitovasti. Rahoitusjärjestelmää tulee muuttaa siten, että valtio ei lisää kuntien palvelutaakkaa. Jos lisävelvoitteita asetetaan, niiden rahoituksesta tulee tehdä selkeät suunnitelmat. Nyt sellainen puuttuu muun muassa pitkäaikaistyöttömien työllistämisestä.

Kehitysvammaisten palveluissa puutteita

Keskisuomalainen 20.11.2009

Jyväskylässä asuu noin 500 kehitysvammaista, joille kuuluissa lainmukaisissa palveluissa on selviä puutteita. Kaupunki on laatinut kehitysvammastrategian, jonka tavoitteena on parantaa asiakastyötä, lisätä palveluja sekä tiedottamista.

Strategian laatimisen yhteydessä palvelujen puutteita saatiin esille. Asumispalveluihin jonottaa tällä hetkellä 25 kehitysvammaista. Lyhytaikaisia asumispaikkoja on liian vähän eikä niin sanottuja kriisipaikkoja ollenkaan. Sata kehitysvammaista jää järjestetyn päivätoiminnan ulkopuolelle. Kaupungin työtoimintaan osallistuvista vain muutamalle kymmenelle maksetaan työosuusrahaa.

Kehittämistavoitteissa on esitetty asiakastyön parantamisen ohella asumisen, tilapäishoidon sekä työ- ja päivätoiminnan välttämättömät laajennukset. Vuoteen 2015 mennessä laajennetaan tarpeen mukaan erilaisia asumispalveluja. Tavoitteena on lisätä erityisesti tuettua asumista autetun asumisen rinnalle. Myös työ- ja päivätoiminta laajenee.

Taantuma uhkaa vaikeuttaa psykiatriseen hoitoon pääsyä

YLE Uutiset 17.11.2009

Kansallisen suunnitelman mukaan kuntien tulisi satsata avohoitoon, jotta sairaalapaikkoja voidaan edelleen vähentää. Nyt on kuitenkin vaarana, että kunnilla ei riitä rahaa avohoidon kehittämiseen, vaikka sairaalapaikkoja vähennettäisiin. Avohoito kangertelee paikoin jo valmiiksi.

Psykiatrinen avohoito on järjestetty kunnissa vaihtelevasti. Kansalaisten epätasa-arvo mielenterveys- ja päihdepalveluiden käyttäjänä on parhaillaan jopa kasvamassa, sanoo ylilääkäri Veijo Nevalainen

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mielenterveys- ja päihdepalveluista: Lama aiheuttaa ongelmia, jotka lisäävät mielenterveysavopalveluiden tarvetta. On pelättävissä, että nykyinen avohoidon järjestelmä ei riitä palveluiden tarpeen lisääntymiseen, Nevalainen sanoo.

Kansallisessa mielenterveys- ja päihdesuunnitelmassa painotetaan avohoidon kehittämistä. Tarkoituksena on, että avopalveluita parantamalla psykiatrisia sairaalapaikkoja tarvittaisiin entistä vähemmän. Nyt taantuma on tuonut kunnille kovia taloudellisia paineita, jotka uhkaavat myös avohoidon kehittämistä. Satsausten sijaan edessä voikin olla leikkauksia. Avohoitoon ei silti kosketa ainakaan ensimmäisenä, uskoo Kuntaliiton hallintoylilääkäri Liisa-Maria Voipio-Pulkki.

Mielenterveyskuntoutujien kokemukset avohoidon tilasta ovat huolestuttavia, sanoo Mielenterveyden keskusliiton tietopalvelu Propellin vertaisneuvoja Pekka Lehtomäki.

7 MUUTA AJANKOHTAISTA

Pekka Sauri: Mielenterveyslain kokonaisuudistusta kiirehdittävä

Juuri julkaistu teollisuusmaiden järjestön OECD:n tutkimus 30 jäsenmaan suoriutumisesta eri sairauksien hoidossa on mielenterveyden osalta korutonta kertomaa. Suomi sijoittuu vertailussa viimeiseksi. Keskeinen keino parantaa tilannetta on mielenterveyslain uudistaminen. Valtiontalouden tarkastusvirasto kiinnitti jo alkusyksystä huomiota mielenterveyttä koskevan lainsäädännön hajanaisuuteen ja esitti mielenterveyslain kokonaisuudistusta. Tätä työtä on kiirehdittävä, ja uuteen lakiin on yhdistettävä mielenterveys- ja päihdetyötä koskevat säädökset.

Mielenterveyden keskusliiton tiedote 21.12.2009

Vammaisjärjestöt keräävät suurimman RAY-potin ensi vuonna

Raha-automaattiyhdistys esittää ensi vuodelle avustusta 805 järjestölle 1 629 kohteeseen yhteensä 278,2 miljoonaa euroa. Suurimman avustuspotin keräävät vammaisjärjestöt, joille esitetään avustuksia yhteensä 55 miljoonaa euroa. Merkittävä osa avustuksista kohdistuu vammaisjärjestöjen yhteiskunnalliseen vaikuttamistyöhön sekä erilaisen vertais-, vapaaehtois- ja tukihenkilötoiminnan järjestämiseen. Tukea kohdistetaan myös vammaisten tiedonsaannin edistämiseen sekä kurssi-, leiri- ja lomatoimintaan.

Raha-automaattiyhdistyksen tiedote 17.12.2009:

<http://www.ray.fi/raytietoa/medianurkka/tiedotteet.php>

Asiakas on unohtua sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisessä

Tekesin Innovaatiot sosiaali- ja terveystalouden palvelujärjestelmässä -ohjelman ensimmäinen kokonainen toimintavuosi 2009 sujui vähintäänkin odotetusti, ohjelman päällikkö Mervi Pulkkanen summaa. "Hakemukset ja rahoitetut hankkeet eivät liity vain terveydenhuoltoon, vaan ne kattavat sosiaali- ja

terveysalan kenttää laajasti. Mukana on esimerkiksi asunnottomien ja päihdeongelmaisten palveluja, lastensuojelua ja nuorten palveluja sekä kuntoutuksen kehittämistä."

Ohjelman keskeisenä tavoitteena on ollut löytää riittävän laaja-alaisia kehittämishankkeita. Sitä vauhditettiin alkuvuonna yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön Kaste-ohjelman kanssa järjestetyn teemahaun ja syksyllä päättyneen, yliopistoille, korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille suunnatun tutkimushaun avulla. Kunnat, sairaanhoitopiirit, yritykset ja kolmannen sektorin toimijat voivat lisäksi hakea ohjelmasta rahoitusta koko ajan, ilman erillisiä hakuaikoja.

"Eniten ensimmäisen kokonaisen toimintavuoden kokemuksissa yllätti se, että eri osapuolten – yritysten, julkisten palveluntarjoajien ja kolmannen sektorin – näkemykset asiakkaista ja heidän tarpeistaan poikkeavat paljon toisistaan ja että yhteisen asiakasymmärryksen luominen on vaikeaa. Se on kuitenkin edellytys sille organisaatorajat ylittävälle yhteistyölle, jota edellytämme hankkeiden rahoituksen ehtona", sanoo Pulkkanen.

"Kehityshankkeen toteuttajien on oltava kumppaneita, joista jokaisella on tärkeä rooli ja jokainen kehittää omaa osuuttaan palveluketjun kokonaisuudessa. Tämä on suurempi haaste kuin olimme odottaneet, ja sen takia ensi vuoden teemaksi on valittu asiakasymmärryksen edistäminen. Tarjoamme teemasta tutkimustietoa, koulutusta, työpajoja ja muita tilaisuuksia osaamisen vaihtoon."

Palveluketju on saatava toimimaan: kehittäjiä on pystyttävä asettamaan asiakas keskiöön ja mietittävä miten palvelut rakentuvat asiakkaan kannalta parhaiten.

Tekesin uutiset 17.12.2009:

http://akseli.tekes.fi/opencms/opencms/OhjelmaPortaali/ohjelmat/Sosiaali-ja_terveyspalvelut/fi/system/uutinen.html?id=5006&nav=Uutisia

Tikaksen selkosivut julkaistu

Kehitysvammaliiton tiedote 24.11.2009

Tikaksen selkosivut tarjoavat tukea tietotekniikan oppimiseen.

Tikas selkokielellä -sivuille pääsee Tikaksen etusivulta osoitteesta www.tikas.fi

PATIO-portaalista tietoa kansalaisten peruspalveluista

Marraskuussa avattu Patio on kaikille avoin paikkatietopohjainen palveluportaali, joka tarjoaa kansalaisille, yrityksille, julkishallinnolle ja kolmannen sektorin toimijoille tietoa peruspalvelujen saatavuudesta, saavutettavuudesta ja sijainnista.

Patiosta löytyy kahdenlaista tietoa: Suomen viralliset aluejaot ja lääninhallituksen vuosittaisia tilannekuvia mm. eri peruspalvelujen kysynnästä tarjonnasta ja palvelujaosta. Aluejaot-osiosta löytyvät esimerkiksi kuntien asukasluvut, maapinta-alat ja skaalautuva karttaesitys kunnasta tai aluejaoista tehdyn valinnan mukaan. Peruspalvelut-osio sisältää mm. hyvinvointia, terveydenhoitoa, kulttuuria, osaamista, liikennettä ja turvallisuutta analyysoivia tilannekuvia. Tilannekuvat voivat koostua valtakunnallisen, aluetason ja kuntatason tarkasteluista.

Patiolla voidaan selvittää esimerkiksi lasten ja nuorten asuinpaikan etäisyydet eri kouluihin. Portaalia voidaan käyttää myös palveluverkoston suunnittelun apuvälineenä: Sen avulla voidaan arvioida mm. kansalaisten tarvitsemien palvelujen kysyntää tulevina vuosina ennakoitun väestökehityksen pohjalta. Patio-järjestelmää voidaan käyttää avuksi palvelujen saatavuuden arvioinnissa ja turvaamisessa, mikä on entistä tärkeämpää kuntarajojen muuttuessa.

Patio-palveluportaali: <http://patio.suomi.fi/PatioWeb>

Valtiovarainministeriön tiedote 17.11.2009:

http://www.vm.fi/vm/fi/03_tiedotteet_ja_puheet/01_tiedotteet/20091117PATIOp/name.jsp

8 ILMOITUSTAULU – TULEVIA SEMINAAREJA, KOULUTUKSIA JA TAPAHTUMIA

Itsemääräämisoikeus ja sen rajat – työseminaari

Aika: 28.12.–29.1.2009

Paikka: Hanasaaren ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus, Espoo

Järjestäjät: Sosiaali- ja terveysministeriö (STM), Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira), Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta (ETENE), Valtakunnallinen vammaisneuvosto (VANE)

Tavoitteet: Seminaarissa muodostetaan kuva potilaan ja asiakkaan itsemääräämisoikeuden toteutumisesta ja vahvistamistarpeista, selvennetään rajoitustoimien sääntelyn tarvetta ja tarkastellaan vaihtoehtoisia ratkaisuja tahdosta riippumattomille toimenpiteille. Seminaari on osa sosiaali- ja terveysministeriössä vireillä olevaa sosiaali- ja terveydenhuollon rajoitustoimia koskevan laajan lainsäädäntöhankkeen valmistelua.

Kohderyhmät: Sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilöstö, potilas-, asiakas- ja omaisjärjestöt, turvallisuusalan edustajat, aluehallinto ja kunnat, muut palveluiden tuottajat sekä muut asiasta kiinnostuneet

Ilmoittautuminen 15.1.2010 mennessä.

Lisätietoja: <http://www.stakes.fi/FI/ajankohtaista/Tapahtumakalenteri/280110b.htm>

Ilmoitustaululle voivat järjestöt lähettää omia tapahtumatiedotteitaan ottamalla yhteyttä ASPAn tietopalveluun!

Mieli 2010 – Kansalliset mielenterveyspäivät

”Kun on sanottu, luullaan, että on tehty”

Aika: 4.–5.2.2009

Paikka: Musiikkikeskus, Kuopio

Suomen Mielenterveysseura järjestää kansalliset mielenterveyspäivät yhdessä Kuopion seudun toimijoiden sekä Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen kanssa.

Keskusteluissa poraudutaan muun muassa seuraaviin teemoihin

- Kuntien mahdollisuudet katkaista terveys- ja hyvinvointierojen kasvu
- Tietoa mielen ja kehon sairauksien yhteenkietoutumisesta
- Köyhyys ja syrjäytyminen hyvinvoinnin esteenä ja hyviä käytäntöjä ongelmien ratkaisemiseksi
- Mielen terveyden edistäminen puheen ja toiminnan tasolle
- Median luomat kuvat terveydestä ja sairaudesta
- Puhetta kuolemasta

Päiville kokoontuu kunnallisia päättäjiä, poliitikkoja, alan ammattilaisia, järjestöjen edustajia ja tutkijoita keskustelemaan ja verkostoitumaan ajankohtaisten mielen terveyskysymysten äärelle.

Ilmoittautumiset ja lisätietoja: www.koukes.fi